

nastoji tu primjedbu objasniti, predsjednik vijeća mu skreće pozornost da to sada nije potrebno niti je vrijeme jer subjektivne ocjene određenih odnosa mogu biti iznesene i u iskazu optuženika, ako će isti biti, a da to nije potrebno posebno elaborirati u primjedbama na iskaz svjedoka. Potom II optuženik navodi da može li istaći daljnju primjedbu, a na pitanje predsjednika vijeća odgovara da je ta primjedba vezana uz ovaj odnos prema oficirima bivše JNA, pa predsjednik vijeća skreće pozornost II optuženiku da je primjedba vezano uz to zabilježena, a da dodatno elaboriranje nije potrebno. Potom II optuženik, upadajući u riječ, predsjednik vijeća mu se obraća riječima „zašto vi selektivno dopuštate primjedbe i ne možete voditi na taj način ovu“. Predsjednik vijeća potom skreće pozornost II optuženiku, kao što su to bili upozoreni i drugi učesnici na početku glavne rasprave da je dužan pridržavati se naloga i odluka predsjednika vijeća vezano uz vođenje glavne rasprave i upravljanja istom, a potom II optuženik ponovo upada u riječ te navodi da on ne mora biti ovdje. Predsjednik vijeća potom skreće pozornost, ponovo II optuženiku da ne smije upadati u riječ predsjedniku vijeća jer to remeti red i održavanje glavne rasprave i da prema ovlastima i rješenjima Zakona o kaznenom postupku su svi u sudnici dužni se pokoravati nalogima predsjednika vijeća vezano uz upravljanje glavnom raspravom i da je točno da u slučaju opetovanog upadanja u riječ i nepokoravanjima nalogima predsjednika vijeća optuženici, a i druge osobe mogu biti udaljene iz sudnice, ali da zato doista nema potrebe jer su sve primjedbe zabilježene i jedino u situaciji opetovanog uznemiravanja redovnog tijeka i upravljanja glavnom raspravom će biti poduzete mjere koje će osigurati nesmetano vođenje glavne rasprave i osigurati potrebni nivo poštovanja prema sudu i postupku, kao što je bio do sada.

Svjedok za svoj dolazak potražuje trošak iz Varaždina.

Sud donosi:

r j e š e n j e

Isplatit će se trošak svjedoku Izidoru Češnjaj.

Isto tako se utvrđuje da su i prethodna dva svjedoka zatražila trošak koji im je odobren i to se sada utvrđuje u raspravnom zapisniku.

Ispitivanje svjedoka završeno u 13,13 sati pa bez obzira što je slijedeći svjedok pozvan za 13 sati, predsjednik vijeća određuje dnevni odmor i prekid glavne rasprave do 13,45 sati.

Nastavljeno u 13,46 sati, u sudnici prisutni isti kao i prije prekida. U sudnicu se poziva svjedok Rudolf Brlečić.

Svjedok **RUDOLF MIHAEL BRLEČIĆ**, sin Josipa, rođen 17. listopada 1937. godine u Zagrebu, JMBG [REDACTED], umirovljeni časnik HV-a, s prebivalištem u [REDACTED], nesrodan s I i II optuženicima.

Predsjednik vijeća upozorava svjedoka u smislu članka 324. stavak 1. ZKP-a da je dužan iznijeti sudu istinu i sve što mu je o predmetu poznato te ga upozorava da je lažno svjedočenje kazneno djelo, a u smislu članka 236. ZKP-a da nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svoga bliskog rođaka teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili kaznenom progonu.

Svjedok izjavljuje da je razumio upozorenje te izjavljuje:

„Kada mi je predloženo ono zbog čega sam pozvan, mogu reći da ću ukratko reći te okolnosti, a poslije sam spreman odgovarati na pitanje. U vrijeme akcije „Džep 93“ ja sam bio u Glavnom stožeru HV-a, brigadir načelnik pješništva. Bio sam smješten u Lici sa zadaćom obuke zapovjednika na tom području. S akcijom „Medački džep“ ja nisam bio upoznat prije, nisam znao da se ona sprema sve do 08.09.1993. godine, tada sam, naime, došao u Gospić jer sam htio s Ademijem ručati. kada sam došao u prostorije tamo sam zatekao Markača i Domazeta nad jednom kartom. Vidio sam odmah o čemu se radi, a tamo je bio i Ademi, vidio sam da je riječ o jednoj akciji. Domazet je preklopio kartu i meni je bilo očito da on ne želi da ja to vidim i ja sam bio povrijeđen jer zašto ja kao visoki časnik iz Stožera HV-a sam bio u poziciji da se predamnom nešto skriva. U atmosferi prividne ljubaznosti popili smo kavu i ja sam otišao u Klanac i tamo sam se našao sa zapovjednikom 111. brigade Nikolom Škuncem. On mi je rekao da ima zapovijed o akciji i da se njegova brigada nalazi u tzv. „dubokoj rezervi“. Iz Klanca sam otišao u Otočac, potom u Karlovac. Idući dan sam došao u Zagreb u Glavni stožer i tamo sam svom nadređenom generalu Ivanu Kozarcu onako malo posprdno rekao nešto u smislu „molim vas nemojte mi slučajno dati odličje za ono što se dešava u Lici jer sam ja ovdje, a ne tamo“. Po konceptu kako je akcija bila predviđena ja sam vidio da će biti vojne, materijalne i političke štete od te akcije, a događaji kasnije, čini mi se, su i dokaz tome. Neko vrijeme su me u Stožeru i trpjeli, a onda sam krajem 1993. godine dobio naredbu da sam u mirovini. Milim da se slično dešavalo svima onima koji su bili protiv ishitrenih odluka gospodina Bobetka. To je sve što bih ja imao za reći u ovom času.“

Na pitanje zamjenika Glavnog državnog odvjetnika, Antuna Kvakana, svjedok odgovara:

„Ja sam kao načelnik pješništva Stožera trebao biti upoznat s akcijom, a mogao sam dati i neke savjete vezano uz uporabu pješništva. Iz karte koju je Domazet preklopio, a prije toga sam ja vidio koje postrojbe sudjeluju. Vidio sam da sa Velebita treba doći Specijalna policija, da je tamo 9. g.b. i Gospićka domobranska brigada. Ja nikada ne bi savjetovao da u takvoj akciji sudjeluju vojnici koji su u dodiru s neprijateljem i vojnici koji su domaći jer tu uvijek postoji opasnost osвете. Po mojoj ocjeni, ti domaći vojnici su zbog svojih interesa zapravo pred gotov čin doveli svoje zapovjednike. Moj savjet bi bio da u akciji sudjeluju brigade koje nisu opterećene stanjem na terenu, a to bi bila 154. istarska ili 128. riječka brigada, koje bi onda u akciju primarno išle da ostvare ratni cilj, a ne osvetu. Dalje, odgovaram da ja nakon akcije nisam s nikim razgovarao o toj akciji jer me čitava ta akcija i ono što se desilo deprimiralo. Čak niti onda, kada sam par dana nakon akcije u Stožeru sreo Ademiju, kojeg su tamo postavili na dužnost nekog referenta za topništvo, potpuno ga degradirali i u stvari mi ga je bilo žao. Osobno smatram da je Ademi savjestan vojnik, vrlo profesionalan, svojim djelovanjem je spasio Šibenik, bio je cijenjen, uvijek pristojan i ozbiljan i mislim da je on u čitavoj ovoj stvari izmanipuliran.“

Na pitanje braniteljice I optuženika, odvjetnice Jadranke Sloković, svjedok odgovara:

„Kada sam spomenuo na početku da je moje mišljenje da je Ademi izmanipuliran, ja mogu reći slijedeće: Kad je Češnjaj bio tamo postavljen on je mene

nazvao i par puta smo razgovarali na temu da je u Gospiću vrlo neugodna situacija, on je rekao nešto u smislu „vi znate bolje od mene jer ste ovdje bili duže“, a to se odnosilo na to što je u Gospiću više zapovijedao Norac nego Češnjaj. Češnjaj nije naučio na takve situacije i pitao me bi li ga ja došao tamo zamijeniti. Ja sam rekao da o tome ne treba pitati mene već one koji donose odluku, Stožer ili Vrhovnog zapovjednika. Sjećam se da je general Basarac došao kod mene u Karlovac, stavio u auto i odveo u Gospić. Kad smo došli u Gospić tamo je bio Bobetko koji je dosta nad menom i nepristojno razgovarao sa Češnjajem i tamo ga grdio oko nekih tehničkih stvari. Ja sam imao utisak da će ga nečasno otpustiti i mene postaviti na to mjesto. Pozvao sam Basarca van te sam mu rekao da ako mene misle tu uvaliti da to ne dolazi u obzir i da ću ja pod uvjetom da odem iz vojske ne prihvatiti tu poziciju na takav način. Naime, meni je bilo ispod časti da ja u takvoj situaciji dobivam nekakvo zapovjedno mjesto, ja nisam lešinar i jednostavno to nisam htio. Tako je to i završilo.

Odmah tog dana, oni su praktički smijenili Češnjaja, odveli ga u Zagreb i Ademi je ostao u Gospiću jer je bio zamjenik zapovjednika, ni na nebu ni na zemlji, ne znam je li imao ikakvu odluku o njegovoj ulozi tamo, osim da je zamjenik zapovjednika. Osobno mislim da Ademi niti je mogao, niti je uspio zapovijedati, a ne znam je li imao naredbu o zastupanju Češnjaja kao zapovjednika Zbornog područja.

Kada me braniteljica pita zašto Ademi nije mogao zapovijedati, a imajući na umu da sam rekao ranije da je tamo više zapovijedao Norac, mogu reći da je u Gospiću vedrio i oblačio Norac. On je tada bio mlad i bahat, ali bio je i hrabar, no bio je samovoljan. Ja se sjećam da je u 12. mjesecu 1991. postojala naredba predsjednika Tuđmana da se Mirko Norac smjeni sa položaja u Gospiću zbog zločina koji su se u Gospiću dešavali, a o kojima je Tuđman bio obaviješten. Meni je poznato da je Stipetić 06. ili 07. 12.1991.g. pročitao u Gospiću i pred Norcem, ali to on niti drugi iz Gospića to nisu htjeli prihvatiti. Tome se usprotivio i ministar obrane Šušak i Tuđman se onda jednostavno povukao.

U 03. mjesecu 1992. godine je bio još jedan pokušaj da se smjeni Norac i tad smo na sastanku u Zagrebu bili Dražen Jurković koji je bio povjerenik Vlade za Gospić, Ivan Dasović, koji je bio načelnik policijske uprave, Ante Karić, koji je bio zastupnik u Saboru ali iz Gospića, a bio je i Stipe Mesić, tada glavni tajnik HDZ-a. Na sastanku je bio i Šušak i ja sam na tom sastanku predlagao da obzirom da je Norac mlad da bi ga trebalo poslati u školu i o tome se tamo razgovaralo. Međutim, zbog nečije opaske o Tihomiru Oreškoviću, ministar Šušak se jako uzrujao i sve nas je poslao u „vražju mater“. Mi smo otišli i nikad nismo poslije toga imali vlast nad Mirkom Norcem.

Kada me braniteljica pita o dvije crte zapovijedanja, ja mogu reći da su zapravo postojale, jedna je bila sa pisanim zapovijedima, mogu reći onako kako je trebalo biti, a druge su bile izravne usmene zapovijedi iz Glavnog stožera.

Ja mislim da je očito da su se neke stvari radile krivo jer da nije bilo pogrešaka, ne bi bilo niti sada ovakve situacije. Niti jedan zločin, naime, nije u interesu hrvatskog naroda, ali MORH nije radilo ništa da bi se takvi zločini smanjili, a niti je zapovjednicima pružalo strukturnu podršku kakvu bi zapovjednici trebali imati. Jer niti je Norac osobno činio zločine, niti je bio u poziciji da ih čini već ljudi sa tog područja koji su bili osvetoljubivi. Norac je zapravo kriv što je živ, a mislim da bi mnogo više o konkretnim počiniteljima znao tadašnji načelnik sigurnosnih službi u vojsci, Luka Jakić

koji sada živi u Rijeci ili Sinju. O planiranju akcije što je bilo, ja sam zapravo saznao iz medija da su to planirali Bobetko i Norac. Kada sam bio 08.09. u Gospiću i kada je bilo ono sa kartom, što sam opisao, ja sam stekao utisak da Domazet upoznaje Ademija s akcijom, što se tiče uloge Domazeta ja ne mogu precizno odgovoriti, ali mogu zaključiti po funkciji koju obnaša, a i inače što je radio u drugim akcijama da je on upoznavao zapovjednike o položaju i brojnom stanju neprijatelja, tipično obavještajno. Tom prilikom nisam vidio niti jednog drugog časnika iz Glavnog stožera da bi bio u Gospiću. Kada me braniteljica pita o izdvojenom zapovjednom mjestu, mi smo ga imali kod akcije „Maslenica“ gdje sam i ja sudjelovao, a je li Domazet u takvoj poziciji bio i u Gospiću, ne mogu potvrditi jer ne znam.

Za Markača znam da je bio zapovjednik Specijalne policije, ali kakva je uloga njegova u akciji, ja ne znam.

Dalje, odgovaram da su nas kao bivše oficire JNA upotrebljavali kad su nas trebali za stručna područja, ali ako bi se imalo suprotstavili neakvim rješenjima, oni bi nas udaljavali, tako da smo zapravo trebali znati taktizirati u takvim situacijama. Ja zapravo ne znam zašto ja nisam bio uključen u planiranje akcije „Džep 93“.

Na pitanje branitelja II optuženika, odvjetnika Vlatka Nuića, svjedok odgovara:

„Meni Češnjaj nije rekao da će dati ostavku. Istim aktom kojim bi Češnjaj trebao biti smijenjen, Ademi je mogao biti postavljen za zapovjednika. Mislim da je Češnjaj defakto bio smijenjen, a možda i nije. Ja o tome nisam razgovarao sa Češnjajem, ali znam da je on isti dan odveden u Zagreb. Kada mi branitelj predočava da je Češnjaj rekao da je zbog bolesti otišao, ja ne znam to, ali znam da onog istog dana kako sam opisao da je on odvezen u Zagreb i da je nakon nekog vremena radio u Vojnom učilištu.“

Kada me branitelj pita kada sam sa Basarcem i Bobetkom bio u Gospiću, mogu reći da je to bila nedjelja prije 28.06.“

Na pitanje branitelja je li Bobetko bio u Gospiću zato što je Češnjaj izdao zapovijed kojom je doveo u pitanje obranu Gospića, predsjednik vijeća donosi:

r j e š e n j e

Zabranjuje se odgovor na pitanje jer je sugestivno.

„Dalje, odgovaram da sam ja sudjelovao u akciji „Maslenica“ na izdvojenom zapovjednom mjestu.“

Na pitanje branitelja je li 11 hrvatskih vojnika stradalo dok sam ja bio u Otočcu, predsjednik vijeća donosi:

r j e š e n j e

Zabranjuje se odgovor na pitanje jer je isto irelevantno za ovaj događaj.

Na pitanje o umirovljenju svjedok odgovara:

„Ja sam u 12. mjesecu 1993. godine dobio naredbu da se prevodim u pričuvni sastav, a da u mirovinu idem 31.03.1993., a da do tada koristim svoj godišnji odmor, tako je i bilo. Čin generala dobio sam 2000.g. i to ne zbog staža nego zbog ratnih zasluga jer su se htjele ispraviti neke nepravde.

Na pitanje tko me je predložio za dobivanje čina, predsjednik vijeća donosi:

r j e š e n j e

Zabranjuje se odgovor na pitanje jer je isto irelevantno.

Na pitanje o drugoj liniji zapovijedanja, svjedok odgovara:

„Druga linija je bila usmena, a kada me branitelj pita jesam li ikada dobio ikakvu zapovijed o toj drugoj liniji, odgovaram da je mene Bobetko jednom nazvao i dao mi zapovijed. Ja sam tražio tu zapovijed na pismo jer je bila protupropisna i jer me ona zapravo udaljila iz radnog mjesta. Ja sam tu zapovijed dobio. Sudu dajem na uvid zapovijed od 28.06.1993.g., broj 8/93-01/01, a to je upravo usmena zapovijed koju je dao Bobetko, a koju je prepisao, a što se u potpisu vidi, Ademi. Sudu taj primjerak ostavljam. Dajem na uvid izvornik zapovijedi od 28. lipnja 1993. godine, koji je potpisao načelnik Generala zbora Janko Bobetko (utvrđuje se da je okrugli pečat plave boje, a potpis crnom tintom), a kojom sam ja privremeno zadužen i odgovoran za snage obrane u zoni Otočca.

Utvrđuje se da izvornik koji je svjedok dao na razgledavanje je istovjetan dokumentu koji u spisu predmeta se nalazi u preslici pod oznakom DC-13 pa se izvornik vraća svjedoku, dok će se primjerak zapovijedi gdje je u potpisu Rahim Ademi za točnost prijepisa, ostaviti u spisu predmeta.

Bio sam prisutan kada je i pokojni general Basarac, koji je meni bio nadređen na terenu vojnicima davao zapovijedi za koje sam smatrao da nisu u redu i ja sam rekao da ako hoće da se to izvrši neka da zapovijed napismeno. Basarac mi je odgovorio „ti uvijek hoćeš sve napismeno“.

Na pitanje, je li bilo oficira bivše JNA koji su obavljali kontraobavještajna djelovanja, mogu reći da o tome ne znam, a da znam prijavio bi ih. Kada me branitelj pita zašto nisam prijavio tu drugu liniju zapovijedanja, mogu reći slijedeće: Kada se desila jedna okolnost dok sam bio u Otočcu, ja sam o tome pisano izvijestio i rekao vozaču da to izravno odnese Bobetku i da ne da nikom drugom, vozač mi je rekao da je tako učinio, a od tog dana sam ja prema sebi osjetio drugačiji tretman, kao što sam ga opisao. Javna je tajna i svi znaju da je postojala ta druga linija zapovijedanja koja je nas poslala u vražju mater, to znaju i moćniji od mene. Kada me branitelj pita da navedem imena bar tri osobe sa kojima sam o tome razgovarao i koji znaju za drugu liniju zapovijedanja, mogu reći da bi o tome mogli govoriti moćniji od mene, znam da sam o tome razgovarao sa pok. Basarcem, ja nisam kriv kad je on nažalost pokojni. Ja znam da kada je predsjednik Mesić preuzimao funkciju, onda je u uredu nađen crni telefon koji je bio veza sa zapovjednicima gardijskih brigada. Ja nisam nikada vidio crni telefon niti kod jednog zapovjednika brigade. Dodajem da bi meni trebale tri instance da dođem do Šuška, a Norac je uzeo telefon i s njim razgovarao izravno. kad me branitelj pita otkud znam da je Norac razgovarao s njim, odgovaram da znam jer

je razgovarao predamnom i to 1991. Kad me branitelj pita otkud znam da je to bio Šušak, mogu reći da ne znam da je bio baš Šušak.

Na pitanje branitelja, jesam li ja smijenjen u akciji „Maslenica“, predsjednik vijeća donosi:

r j e š e n j e

Zabranjuje se odgovor na to pitanje jer je irelevantno.

Na pitanje branitelja II optuženika, odvjetnika Željka Olujića, svjedok odgovara:

„Nakon što mi je branitelj predočio da Češnjaj nije govorio da je Norac gospodar Like i da zapravo on zapovijeda, ja mogu reći da Češnjaj to nije govorio jer je sramota za višeg časnika da ga niži ne poštiva. Kada me branitelj pita na temelju čega to zaključujem, mogu reći da u velikom području Like se zna da je to Gospić i Norac. Liku je branilo sedam brigada, ali jedino se zna za Norca, on je bio medijski uzdignut, miljenik, a njega nitko nije predložio za viši čin. Osim toga, to sam rekao zato jer ga znam. On je bio moćniji od zapovjednika Zbornog područja.

Dalje, navodim da je zapovjednik Zbornog područja mogao biti bilo tko i Norac bi bio moćniji od njega jer su se oko Norca okupili časnici koji su ga podržavali. Dodajem da su u 9. g.b. imali 30 posto veće plaće i onda je normalno da su tamo htjeli ići svi. Norac je kasnije postao zapovjednik Zbornog područja Gospić.”

Na dodatno pitanje branitelja I optuženika, odvjetnika Čede Prodanovića, svjedok odgovara:

„Kada sam rekao da je Norac bio miljenik mislio sam da je bio miljenik Šuška jer on nije dao da bude smijenjen. Kada sam rekao da ga nitko nije predložio za čin za napredovanje, pri tome sam mislio da ga nitko od neposredno nadređenih nije predložio već je to vjerojatno bila odluka Glavnog stožera.

Kada sam rekao da poznam Norca, ja mogu reći da sam ja njemu jedno vrijeme bio zapovjednik. Norac je od mog sina mlađi dvije godine, a prema meni se uvijek odnosio bahato i nije izvršavao moje zapovijedi. Postojala je jedna zapovijed od 02.01.1992. povodom koje nas je Vrhovnik zapovjednik pozvao u kino dvorani i rekao da ako je dao naredbu da se ne puca, onda se ne smije pucati, a u Gospiću se puca. Jedinu zapovjednik u to vrijeme u Gospiću je bio Norac. Mene je francuski časnik molio da spriječim da se puca iz Gospića, a Norac mi je rekao da srbi pucaju. 1993. godine sam ja razgovarao sa zapovjednikom 154 brigade koji se zove Drago Dika koji živi u Poreču i ja sam ga pitao zašto se u Gospiću puca, on mi je rekao da kada je bio on sa svojom jedinicom u Ličkom Osiku da se nije opalió niti jedan metak, a kada su došli gospićani da je onda počelo pucanje. Zapovjednik tim gospićanima bio je Norac.”

Branitelj II optuženika primjećuje da je čitav iskaz svjedoka prožet impresijama i osobnim viđenjima na temelju osobne netrpeljivosti Bobetka i Norca prema njemu.

Potom, svjedok navodi:

„Ja ništa nemam protiv Norca, jedino mislim da je njemu dana prevelika uloga, a da nije imao vojnih znanja i vojne kulture, kao kad malom djetetu za loš odgovor date pet pa on misli da sve zna.“

I optuženi Rahim Ademi navodi da nema pitanja niti primjedbi.

Na pitanje II optuženog Mirka Norca, svjedok navodi:

„Na pitanje po čemu je on bio glavni, ja mogu reći ovako: Mirko, vaša bahatost se pretočila i u bahatost vaših časnika, to se vidjelo iz izvještaja koje sam ja dobivao kada sam tražio istragu o pucanju i kada mi je tek načelnik rekao da su to bili ljudi iz vaše postrojbe. Osim toga, ja smatram da niste ništa poduzeli u vezi tog pucanja, a i da ste htjeli niste smjeli jer bi onda prošli kao ja.“

Potom II optuženik daje slijedeće primjedbe:

Vezano uz postojanje crnog telefona, svi zapovjednici brigada imali su poseban telefon sa kodiranom vezom za komunikacijom sa nadređenim.

Nikada nije II optuženi razgovarao sa Šuškom niti sa bilo kojim drugim nadređenim zapovjednikom pred svjedokom.

Sve zapovijedi II optuženi navodi da je realizirao koje god je dobio.

Barem 10 zapovijedi je izdao za prestanak pucanja, ali o tome kad je on otišao su odlučivali ljudi na terenu.

Procedura za dobivanje njegovog čina bila je ista kao i za svakog drugog časnika.

II optuženi navodi da je neprilično i čudno kako je unaprijed svjedok znao za negativne posljedice akcije.

Dvostruke linije zapovijedanja nije bilo, samo nadređeni su mu davali zapovijed.

Konačno, II optuženik smatra da je iskaz svjedoka posljedica netrpeljivosti prema njemu i da je kvalitetno nekorektan.

Na pitanje predsjednika vijeća, svjedok odgovara:

„Vezano uz razgovor sa ministrom Šuškom, ja doista nisam čuo tko je s druge strane linije, ali Norac je tu osobu oslovljavao sa gospodine ministre i stoga ja pretpostavljam da je bio Šušak. Osim toga, on je na kraju razgovora rekao: „mene Šušak voli, šta mi možeš“.“

Drugo nemam ništa iskazati.

Ja molim da mi se isplati putni trošak za pristup na današnju glavnu raspravu.

Sud donosi:

rješenje

Odobrava se putni trošak svjedoku.

Nastavak glavne rasprave se prekida jer je iscrpljeno predviđeno izvođenje dokaza, a nastavak se određuje za 06. rujna 2007. godine.

Dovršeno u 16,10 sati

PREDSJEDNIK VIJEĆA

ZAPISNIČAR